

ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาโรงเรียนในศตวรรษที่ 21
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี

THE PRIORITY NEEDS OF SCHOOL DEVELOPMENT IN THE 21ST CENTURY
OF THE OFFICE OF SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA UDONTHANI*

ชูวิทย์ สิงห์โท, ศศิครดา พงษ์ไทย, จิรยา อนันต์สุวรรณชัย
วิทยาลัยพิชญบัณฑิต

Chuwit Singto, Sasirada Pangthai, Jariya Anansuwanchai
Pitchayabundit College, Thailand
E-mail: Sasirada.p63@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของและความต้องการจำเป็นของการพัฒนาโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี จำนวน 348 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80–1.00 ค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.975 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index : PNI_{modified})

ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัจจุบัน ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ดัชนีความต้องการจำเป็นของการพัฒนาโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ได้แก่ ด้านการจัดการจัดการความรู้ที่เน้นสมรรถนะทางวิชาชีพ รองลงมาคือ ด้านการจัดการความรู้ในองค์กร ,ด้านการสร้างเครือข่ายแห่งการเรียนรู้และ ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง ตามลำดับ

คำสำคัญ : ความต้องการจำเป็น; การพัฒนาโรงเรียน; ศตวรรษที่ 21

Abstract

The purpose of this research were to study the present condition and desirable conditions and Priority Needs in 21st century school development under the Office of Secondary Educational Service Area Udonthani. survey research. The sample group includes School administrators and teachers in the Office of Secondary Educational Service Area Udonthani 348 person the research instrument was a 5-level questionnaire with IOC values between 0.80–1.00 and the reliability 0.975. Statistics used in data analysis Percentage Mean Standard Deviation Modified Priority Needs Index : (PNI_{modified})

* ได้รับบทความ: 15 มิถุนายน 2566; แก้ไขบทความ: 10 สิงหาคม 2566; ตอรับตีพิมพ์: 30 กันยายน 2566

The findings were: 1) The current condition, both overall and in every aspect, is at a moderate level. Desirable condition of School development in the 21st century of the Office of Secondary Educational Service Area Udonthani the overall and individual averages were at the highest level. 2) Priority Needs in 21st century school development under the Office of Secondary Educational Service Area Udonthani. the arrangement of learning skills that emphasize professional competence, knowledge management in the organization, building a learning network, Creating an organizational culture that facilitates change.

Keywords : The Priority Needs; School Development; The 21st Century

บทนำ

การศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศและได้รับการคาดหวังให้เป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นส่วนช่วยในการเพิ่มความเท่าเทียมในสังคมและเป็นจุดเริ่มต้นการสร้างอาชีพ ซึ่งเป็นตัวขับเคลื่อนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและความเจริญรุ่งเรืองของประเทศในปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทยก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งในกลุ่มประเทศอาเซียน มีจุดมุ่งหมายร่วมกันในการยกระดับการแข่งขันของภูมิภาค การร่วมแบ่งปันทรัพยากรทางการศึกษาระหว่างกัน นำไปสู่การส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน (Single market) เพื่อรองรับการปรับตัว การเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน และแรงงานเสรี โดยเฉพาะการพัฒนามาตรฐานทางการศึกษาร่วมกันของสถาบันการศึกษาในภูมิภาค และการรับรองระบบเทียบหน่วยกิตระหว่างกัน จะนำไปสู่การขยายโอกาสทางการศึกษาของบุคลากรในภูมิภาคยิ่งขึ้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนากำลังคนให้เป็นมาตรฐานเทียบกับอาเซียนหรือนานาชาติ ตลอดจนเตรียมความพร้อมประชากรวัยเรียนให้มีทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20, 2560)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 6 กำหนดว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข แผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) กำหนดวิสัยทัศน์ให้ คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 โดยมีเป้าหมาย 5 ประการ คือ 1) ประชากรทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐาน 2) ผู้เรียนทุกกลุ่มได้รับบริการทางการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม 3) ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ 4) ระบบบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ 5) ระบบการศึกษาที่ตอบสนองและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้การบริหารจัดการศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่หลักในการจัดการศึกษาจะต้องพัฒนากำลังคนให้มีขีดความสามารถและศักยภาพในการแข่งขันบนเวทีโลก จึงได้มีแผนปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ (พ.ศ. 2558-2564) มีแผนการผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขัน ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของชาติ ที่ให้ความสำคัญในการพัฒนาคนอย่างยั่งยืนและจากแนวโน้มการปฏิรูปการศึกษาในหลายประเทศได้ให้

ความสำคัญอย่างมากกับ “ทักษะ” (Skills) หรือความชำนาญในการปฏิบัติมากกว่าเนื้อหา (Content) ซึ่งองค์การยูเนสโก ได้แนะนำว่า ผู้เรียนควรมีทักษะที่ครอบคลุม 3 กลุ่ม ได้แก่ ทักษะพื้นฐาน คือ ทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ทักษะเพื่อการทำงาน คือทักษะพื้นฐานในการทำงานของทุกอาชีพ และทักษะเฉพาะอาชีพ คือ ทักษะเบื้องต้นของอาชีพที่สนใจ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20, 2560) การบริหารสถานศึกษามีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่คุณภาพของผู้เรียน การบริหารโรงเรียนเป็นแหล่งพัฒนาประชากรของประเทศที่สำคัญยิ่งเป็นหน่วยงานที่ใช้คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์จำนวนมากมาย หากการจัดการบริหารงานในโรงเรียนขาดประสิทธิภาพ ผลผลิตของโรงเรียน คือนักเรียนที่สำเร็จออกไปย่อมมีประสิทธิภาพต่ำ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศย่อมล่าช้าตามไปด้วย (ธีระ รุญเจริญ, 2546)

ดังนั้นการพัฒนาโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ควรมีการกำหนดวิธีปฏิบัติหรือรูปแบบในการดำเนินงานที่เหมาะสมจึงประสบผลสำเร็จในการบริหารงานและเกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลสูงสุด สอดคล้องกับ สมหมาย อ่ำดอนกลอย (2556) ได้ให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ว่า สถานศึกษาจะต้องพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านความรู้สาระวิชาหลัก (Core Subjects) และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วยทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิตและอาชีพ และทักษะด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี จึงเป็นภาระที่สำคัญของผู้บริหารที่จะต้องรับผิดชอบจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้บริหารจะต้องรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลง พัฒนาตนเอง คิดหาแนวทางในการบริหารจัดการใหม่ ๆ ปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานให้มีความสำคัญกับความสัมพันธ์ของผู้ปฏิบัติงานในองค์กรและนอกองค์กร ให้ความสนใจต่อวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ ใส่ใจในเรื่องของศาสตร์ทางการสอนที่เหมาะสม และต้องเข้ามารับบทบาทในการเร่งปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของครู ปรับเปลี่ยนเนื้อหาตามหลักสูตรควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะใหม่ ๆ ให้กับครูผู้สอน ส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยี มาใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้สูงขึ้น รวมทั้งปรับบทบาทในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ และมีทักษะที่เติมเต็มเป็นที่ยอมรับของชาติอื่น และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการในการพัฒนาและเป็นแนวทางการบริหารโรงเรียนในสังกัดให้มีประสิทธิผลมากขึ้น อันจะส่งผลกระทบต่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพในลำดับต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี แบ่งเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 151 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และครู จำนวน 2,727 คน

กลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้งหมดโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ได้กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 21 คน ครูจำนวน 318 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 339 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ Rating Scale ตามรูปแบบของ Likert Scale มีผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence : IOC) อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 และตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) ด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's alpha coefficient) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.975 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ระยะที่ 2 ศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี

นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามที่เป็นมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับที่ตอบสนองรายการคู่ (Dual Response) มาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรายข้อ ในส่วนที่เป็นข้อมูลสภาพปัจจุบันและส่วนที่เป็นข้อมูลสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี โดยคำนวณค่าดัชนี PNI_{modified} เพื่อระบุความต้องการจำเป็น (Needs identification) จากสูตร $PNI_{modified} = (I - D)/D$ กำหนดให้ค่าดัชนี PNI_{modified} ที่มีค่ามากกว่าดัชนี PNI_{modified} เฉลี่ยของความต้องการจำเป็นในแต่ละด้านเป็นค่าที่แสดงถึงความต้องการจำเป็นต้องพัฒนา และเรียงลำดับความสำคัญตามประเด็นความต้องการจำเป็นของการพัฒนาโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี โดยการเปรียบเทียบค่าดัชนี PNI_{modified} จากมากไปหาน้อย ซึ่งค่าดัชนี PNI_{modified} ที่มีค่ามากแปลว่า มีความต้องการจำเป็นสูงที่ต้องได้รับความสนใจต้องการพัฒนามากกว่าดัชนี PNI_{modified} ที่มีค่าน้อย การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดค่าดัชนีความต้องการจำเป็นตั้งแต่ 0.30 ขึ้นไป

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันในการพัฒนาโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาน้อยที่สุด ได้ดังนี้ 1) ด้านการจัดการความรู้ขององค์กร 2) ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง 3) ด้านการสร้างเครือข่ายแห่งการเรียนรู้ 4) ด้านการจัดทักษะการเรียนรู้ที่เน้นสมรรถนะทางวิชาชีพตามลำดับ

2. สภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับการพัฒนาโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก 1) ด้านการสร้างเครือข่ายแห่งการเรียนรู้ 2) ด้านการจัดทักษะการเรียนรู้ที่เน้นสมรรถนะทาง

วิชาชีพ 3) ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง 4) ด้านการจัดการความรู้ในองค์กรตามลำดับ

3. ความต้องการจำเป็นของ การพัฒนาโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี มีค่ามากกว่า 0.30 ทุกด้าน โดยเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 ตามลำดับด้านการจัดทักษะการเรียนรู้ที่เน้นสมรรถนะทางวิชาชีพ (PNI_{Modified} 0.36) ลำดับที่ 2 ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง (PNI_{Modified} 0.34) ลำดับที่ 3 ด้านการสร้างเครือข่ายแห่งการเรียนรู้ (PNI_{Modified} 0.33) และลำดับที่ 4 ด้านการจัดการความรู้ในองค์กร(PNI_{Modified} 0.32)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัย สามารถสรุปประเด็นสำคัญที่จะอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันการพัฒนาโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี พบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการพัฒนาโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 นั้นการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารควรให้ความสำคัญ โดยเฉพาะผู้บริหารเองต้องรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง โดยการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้นำยุคใหม่ รวมทั้งสร้างพลังของครูให้เป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง ปรับเปลี่ยนแนวทางการทำงานให้รวดเร็ว ชัดเจนและสร้างวัฒนธรรมใหม่ในองค์กรสมัยใหม่ สอดคล้องกับ ศิริธรา แพงไทย (2559) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า ในการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาต้องพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านสาระวิชาหลักและทักษะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วยทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมทักษะชีวิตและอาชีพทักษะด้านสารสนเทศเทคโนโลยีดังนั้นบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารจึงเป็นภาระที่สำคัญต่อการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพซึ่งผู้บริหารจะต้องรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงพัฒนาตนเองให้เป็นผู้นำยุคสมัยปรับเปลี่ยนองค์กรให้ทันสมัยพัฒนาทีมงานให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้พัฒนากระบวนทัศน์ใหม่ให้เกิดขึ้นในองค์กรขับเคลื่อนด้วยยุทธศาสตร์การบริหารจัดการใหม่ๆส่งเสริมสนับสนุนทั้งด้านงบประมาณสื่ออุปกรณ์อย่างเพียงพอให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ของผู้ปฏิบัติงานในองค์กรและนอกองค์กรให้ความสนใจต่อวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ปรับเปลี่ยนวิธีสอนของครูให้มีเทคนิคใหม่ๆพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมด้านเทคโนโลยีและการบูรณาการทักษะทางสังคมทักษะชีวิตรวมทั้งปรับบทบาทในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเครือข่ายผู้ปกครองชมรมศิษย์เก่าและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในชุมชนท้องถิ่นสถานประกอบการที่จะส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล และสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560) ได้ให้ความเห็นว่า การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งความเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วขึ้น องค์กรที่มีโครงสร้างการทำงานที่ไม่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงคือองค์กรที่ขาดศักยภาพในการจัดการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น การสร้างให้องค์กรมีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นการทำงานร่วมกันของคนในองค์กร เป็นกระบวนการที่ใช้เวลาปรับเปลี่ยนคนให้มีความเห็นร่วมกัน ทำงานร่วมกันสู่เป้าหมายเดียวกัน

2. การศึกษาสภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับการพัฒนาโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี พบว่าโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุดคือด้าน

การจัดทักษะการเรียนรู้ที่เน้นสมรรถนะทางวิชาชีพ ทั้งนี้เป็นผลจากนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนา ด้านการจัดทักษะการเรียนรู้ที่เน้นสมรรถนะทางวิชาชีพ ด้านการสร้างเครือข่ายแห่งการเรียนรู้ ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร และ ด้านการจัดการความรู้ในองค์กร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาโรงเรียน (Office of Administration of Secondary Education, 2017)

3) ผลการประเมินความต้องการจำเป็น Modified Priority Need Index (PNI_{Modified}) โดยภาพรวมพบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวม มีค่า PNI = .033 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการจัดทักษะการเรียนรู้ที่เน้นสมรรถนะทางวิชาชีพมี ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นมากที่สุด (PNI = .036) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนในสังกัดของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานีควรได้รับการส่งเสริมสนับสนุน ในการพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับ Thailand Development Research Institute (T.D.R.I.) (2014) ได้เสนอแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 นั้น ตั้งต้นจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 โดยให้ความสำคัญกับการปลูกฝัง ทักษะในการคิดขั้นสูง ทักษะในการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิตและการทำงาน ทักษะด้านสารสนเทศและการสื่อสารและสอดคล้องกับ วิจารณ์ พานิช (2555) ได้ให้แนวคิดไว้ในศตวรรษที่ 21 จะต้องเน้นไปที่ผู้เรียนโดยเฉพาะการให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ยิ่งถ้าเป็นผลงานที่ใช้ได้จริง ก็ยิ่งเป็นประโยชน์ต่อสังคมอีกด้วย ทักษะชีวิต (Life and Professional Skill) ในศตวรรษที่ 21 โลกได้เดินหน้าเข้าสู่ยุคโรงงานอุตสาหกรรม ดังนั้น ทักษะความเป็นผู้เชี่ยวชาญจึงสำคัญมากกว่าทักษะชีวิต (Life Skill) หากทว่า ในศตวรรษที่ 21 โลกได้เดินหน้าเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ที่เน้นการสร้างมูลค่าเพิ่มและความแปลกใหม่ให้กับผลิตภัณฑ์ ดังนั้นการพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น (Collaboration Skill) จึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อการผสมผสานอัตลักษณ์และความสร้างสรรค์ของเราและผู้อื่นเข้าด้วยกันไม่ใช่การร่วมมือแบบสายพานการผลิตที่ไร้สัญชาติอีกต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ควรศึกษาผลการวิจัยครั้งนี้ เพื่อเปรียบเทียบสภาพปัจจุบัน และที่พึงประสงค์ แล้วนำไปประกอบการพิจารณา ประยุกต์ให้เหมาะสมกับสภาพบริบทของโรงเรียนต่อไป

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ควรจัดสัมมนาให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและที่พึงประสงค์ของการพัฒนาโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ศึกษาผลวิจัยครั้งนี้ และผลการวิจัยอื่น ๆ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกันเพื่อหาข้อสรุปและแนวทางร่วมกันในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

องค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัย

จากการวิจัยในครั้งนี้ทำให้ได้รับองค์ความรู้ในด้านองค์ประกอบของการพัฒนาโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้านซึ่งได้ผ่านการวิเคราะห์สังเคราะห์จากนักวิชาการและนักวิจัยหลาย ๆ ท่านซึ่งเป็นองค์ประกอบที่ครอบคลุมการบริหารจัดการสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการจัดการความรู้ในองค์กร
2. ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง
3. ด้านการสร้างเครือข่ายแห่งการเรียนรู้
4. ด้านการจัดทักษะการเรียนรู้ที่เน้นสมรรถนะทางวิชาชีพ

และผลการวิจัยความต้องการจำเป็นนั้น ด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดและเรียงลำดับได้ดังต่อไปนี้ ลำดับที่ 1 ตามลำดับด้านการจัดทักษะการเรียนรู้ที่เน้นสมรรถนะทางวิชาชีพ ลำดับที่ 2 ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง ลำดับที่ 3 ด้านการสร้างเครือข่ายแห่งการเรียนรู้ และลำดับที่ 4 ด้านการจัดการความรู้ในองค์กร

เอกสารอ้างอิง

- ธีระ รุญเจริญ. (2546). สภาพและปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.ที.ซี คอมมิวนิเคชั่น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์.
- ศศิธรดา แผงไทย. (2559). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย. 6(1): 7-11.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2557). รายงานที่ตีอาร์ไอ ฉบับที่ 103 เดือนพฤษภาคม 2557 เรื่อง การจัดทำยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดความรับผิดชอบ. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- สมหมาย อ่าดอนกลอย. (2556). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่21. วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. 7(1): 1-7.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20. (2560). รายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษา ปีการศึกษา 2560. อุตรธานี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560) คู่มือและหลักสูตรการประชุมเชิงปฏิบัติการการเสริมสร้างศักยภาพการบริหารงานบุคคลในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์ชุมนุม ส ห ก ร ณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.